

УДК 821.161.3

**ЛІТАРАТУРА ЯК ГЕРОЙ РАМАНАЎ А. БАХАРЭВІЧА
«САБАКІ ЭЎРОПЫ» І «АПОШНЯЯ КНІГА ПАНА А.»**

*канд. філал. навук, дац. Н.Б. ЛЫСОВА
(Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Мінск)
lysovanb@rambler.ru*

Разглядаюцца вобразныя інтэрпрытацыі літаратурнага працэса ў сучаснай беларускай прозе на прыкладзе апошніх твораў Альгерда Бахарэвіча, раманы якога набылі вызначэнні як канцэптуальныя творы новай літаратуры. Сцвярджаецца, што у раманах дыскутуецца праблема мастацкасці рэалістычнай прозы, абмяркоўваюцца пытанні залежнасці аўтараў ад чытачоў, выдаўцоў, крытыкаў, падаюцца новыя ролі пісьменніка ў культуры, а таксама абрысы мастацтва слова ці літаратуры будучыні. Аднак базавыя карані літаратурнай творчасці сучасны аўтар пакідае за экзістэнцыйнымі творчымі якасцямі пісьменніка, тым самым працягваючы традыцыю класічнага разумення геніяў мастацкага слова.

Ключавыя словы: *нарратыў, канцэптуалізм, гуманітарная цывілізацыя, эсхаталагічная тэма, паліфанічны раман, рэалізм, нон-фікшн літаратура.*

Новая якасць культуры і яе літаратурных традыцый даўно цікавіць беларускіх пісьменнікаў. Імкненне перадаць духоўнае павебра, склад якога значна змяніўся, вылілася, на наш погляд, ў пашырэнне твораў на тэму «бліжэйшай сучаснасці», так званай «сучаснай фантастыкі», прыкладамі якой з’явіліся творы Юрыя Станкевіча «П’яўка» і Віктара Марціновіча «Мова». Менавіта да гэтага напрамку літаратуры звяртаецца і пісьменнік Альгерд Бахарэвіч, каб адлюстраваць сучасны стан літаратурнага працэса.

Бахарэвіч у сваіх апошніх раманах адлюстроўвае новы погляд на культуру, які мае сучаснае геапалітычнае вымярэнне. Ён не проста правакацыйны аўтар нашага часу, што па-майстэрску жанглюе ідэалагемамі, стэрэатыпамі часу. Пісьменнік уздымае галоўнае пытанне – што стала з Чалавекам, з яго сапраўднай сутнасцю, або з гуманнасцю, і з тым, на чым трымалася духоўная сувязь паміж людзьмі – з мастацтвам слова. Пры гэтым творца выкарыстоўвае актуальную фэбулу і стварае складаную стылістычную форму аповяду. Ён балансуе паміж чорным гумарам і трагічным пафасам, паміж фарсам і прытчаю.

Літаратура як «след»

Вызначэнне сучаснасці як мазаічнай культуры яшчэ ў другой палове мінулага стагоддзя прапанаваў французскі вучоны А. Моль, абапіраючыся на аналіз

інфармацыйных каналаў, на пашырэнне памяці свету, што вядзе да выпадковага, хаатычнага фарміравання асабістай культуры асобы. У сваёй кнізе ён даў, па яго выразу, «разамкнутае вызначэнне» новай культуры як след, што пакідае штучнае асяроддзе, створанае чалавекам, у свядомасці асобы [1].

Значым, наяўнасць супадзення (можа і без волі аўтара) назвы апошняй часткі новай кнігі А. Бахарэвіча «Сабакі Эўропы» («След») з акцэнтным словам молейскага вызначэння культуры. Нам падаецца, гэтае супадзенне канцэптуальным. Яно базуецца на аднолькавым разуменні новай культурнай сітуацыі. Французскі культуралаг супрацьпаставіў класічнаму вызначэнню культуры як сумы накопленых (ці здабытых) ведаў новы характар мазаічнай культуры, што ствараецца ў асабовай і калектыўнай памяці, дзякуючы розным каналам інфармавання. Культура як след – гэта значыць: выпадковы, мазаічны аб’ём культурнай памяці, паглыбленасць якога вызначаецца якасцю (дзеясцю, колькасцю) каналаў інфармавання і асабовай паглыбленасцю ў той ці іншы спектр дзейнасці. У канцэпцыі А. Моля – шэсць такіх каналаў, у кнізе А. Бахарэвіча «Сабакі Еўропы» – шэсць раманаў. Яшчэ адно супадзенне, ці спасылка на мноства (колькасная варыятыўнасць) шляхоў пазнання ці станаўлення, на асабістае прачытанне інфармацыйнай памяці свету.

Адзін з каналаў, што аналізуе А. Моль – адукацыйная камунікацыя. Першая частка апошняй кнігі А.Бахарэвіча пра гісторыю стварэння новай мовы бальбуты «Мы лёгкія, як папера» асацыятыўна адсылае да евангельскага тэкста («Напачатку было Слова...») і далей да стварэння мовы, стаўлення да літаратуры, адукацыі (канал адукацыі, асветніцтва, школ і ўніверсітэтаў). У першай гісторыі з кнігі Бахарэвіча размова ідзе не столькі аб беларускай, але і рускай, і ангельскай, і гішпанскай, і французскай, і нямецкай, і іншых мовах. Гэта гісторыя – аб пошуках свайго сярод чужых, аб аб’яднанні вакол Слова (штучнага, але асабістага, дарагога), аб сяброўстве і здрадзе, аб любові «да бліжняга свайго».

Такія паралелі невыпадковыя, бо яны натуральна сыходзяць з назвы усёй кнігі – «Сабакі Эўропы». Філалагічная культура Еўропы, культура Слова, пачынаецца як хрысціянская. Сабакі ў сімвалізме хрысціянства выступалі як алегорыя спадарожнікаў «добрага пастыра», як абаронцы ідэй культуры.

Апошняя частка новага рамана Альгерда Бахарэвіча аповесць «След» – пра літаратуру будучага. Якой яна будзе? Хто будзе яе аўтарам, прадаўцом (ці менеджэрам)? У даследаванні Моля падрабязна апісаны працэс гістарычнага «ўзмацнення» ці павялічэння вагі «постаці аўтара» за кошт удзелу рэдактараў, цэнзараў, суаўтараў, «літаратурных неграў», тэкстаў ў культурных стасунках. У рамана Бахарэвіча – пра тое, які след пакіне філалагічная культура ў сусветнай хадзе. Дэтэктыўны аповед у недалёкай еўрапейскай будучыні – пра пошукі Імя ці Кнігі ў новым геапалітычным культурным парадку. Гэтая аповесць – пра новае стаўленне да кнігі, да нацыі і да чалавека, пра тугу па філалагічнай культуры, па шчырасці і прыгажосці паэтычнага слова.

На пачатку сваёй творчасці А. Бахарэвіч галосна абвясціў «ніякай літасці» (апавесць «Ніякай літасці Валянціне Г.») традыцыйнаму, нацыянальна ангажаванаму літаратурнаму працэсу, але цяпер – якая туга па страчаным! Аб тым, што літаратура не будзе займаць першае месца ў іерархіі інтэлектуальнага камунікавання – ў апавесці «След». Смерць героя, пасля якога застаецца кніга і пяро, ўспрымаецца як абвестка аб заканчэнні літаратуры, як напамін аб усіх пісьменніках, што былі летуценнікамі ў краіне слоў і ад якіх засталася толькі нікому не патрэбнае пёрка, нават, калі яно і «залатое пёрка». Пошук імя памерлага пераўтвараецца ў «Следзе» ў працэс ініцыяцыі галоўнага героя апаведу, у пошук самога сябе, або ў аўтарскую рэфлексію над асабістым лёсам.

Правобраз будучай літаратуры

Назва апошняга рамана Альгерда Бахарэвіча («Апошняя кніга пана А.») тлумачыцца наратыўнай канструкцыяй самой кнігі, у якой распавядаецца гісторыя апошняга месяца жыцця памерлай цывілізацыі Блефуску (аб востраве з такой назвай распавядаецца ў дваццаць чацвёртай главе рамана), дзе ўзвышаецца Горад Зла, расце добрая трава і дзе пасвяць скаціну пастухі, першабытныя людзі, якія нават не умеюць чытаць, куды іншым разам наведваюцца экстрымалы або журналісты з прозвішчамі тыпа Корбэс, што асацыятыўна нагадвае адвечную гісторыю адкрыцця ці забойства абарыгенаў. Апошняя кніга на гэтай выспе ствараецца цяпер, у літаратурным часе расповеду кнігі А. Бахарэвіча.

Заканчэнне гісторыі ці эсхаталагічную тэму абірае пісьменнік, каб паразважаць з дапамогай гісторыі або казак ці прытчаў аб каштоўнасцях нашай цывілізацыі, такім чынам працягваючы літаратурную традыцыю, распачатую «Залатым аслом» і «Дэкамеронам» – традыцыю стварэння «паліфанічнага рамана на тэму чалавека пераходнай эпохі і назначэння паэзіі» [2, с. 4]. Канешне, пісьменнік XXI ст. ускладняе кампазіцыйныя прыёмы літаратурнай нарацыі. Так, А. Бахарэвіч уводзіць не адзін, а два матывы, якія аб'ядноўваюць трыццаць казак-гісторыі ці глаў: адпрацоўка пазыкі расповедам казак штовечар (класічны літаратурны матыв) і вызначэнне лепшага аўтара для дэпартацыі ў будучыню (не менш тыповая рамка фантастасцічнай літаратуры – саборніцтва для выратавання). Прычым апошні матыв падаецца напрыканцы рамана, як пэўная разгадка таямніцы літаратурнага дзеяння.

Нагадаем, што тэма «канца гісторыі», з падачы Фрэнсіса Фукуямы [3], тычылася менавіта ўмоўнага заканчэння гуманітарнай цывілізацыі, дакладней – канца сацыяльна-культурнай эвалюцыі чалавека на базе слова і літаратуры, мастацтва, філасофіі і рэлігіі, калі ў выніку перамогі дэмакратыі абвешчаецца крызіс ідэй як махавіка гістарычнага працэса і перадаюцца першасныя ролі ў развіцці чалавецтва імкненню да свабоды і празе сцвярджэння асабістай годнасці ці самакаштоўнасці. Дадамо, што філасофскі дыскурс вакол «апошняга чалавека», або «грядущего хама» (Дз. Меражкоўскі) ці «чалавека натоўпу» вяліся ўсё папярэднія стагоддзі.

Вобразна, словамі з рамана «Апошняя кніга пана А.», сітуацыя «канца гісторыі» выглядае такім чынам: бестсэлерам месяца па кніжным продажы з'яўляецца «Ня проста Біблія!... А Біблія, Каран, Тора, Камю і «Дэкамерон» Бакача ў адным томе з ілюстрацыямі мастакоў-сацрэалістаў!» [4, с. 338], маленькая групоўка інтэлектуалаў чытае кнігі і абмяркоўвае іх, зачыніўшыся ў доме-лабірынце (борхесаўскай бібліятэцы, яшчэ адным літаратурным сімвале гуманітарнай культуры), а звонку да прыступу іх дома-крэпасці рыхтуецца натоўп, які вінаваціць інтэлектуалаў у распаўсюджванні хваробы, бацылаў нястачы, гора і незадаволенасці сабой, што, напэўна, на іх думку, месцяцца ў тых самых Бібліі, Каране, Тору ці малюнках сацрэалістаў.

Але тыя, хто назірае за хадой гісторыі, імкнуцца захаваць самых лепшых прафесіяналаў для будучыні і пасылаюць на выспу маленькага рыцара, новага Ноя, каб ён для будучыні захаваў самага выбітнага аўтара. Рыцар, ці малы павіян (як называе яго аўтар, а чытач пры гэтым ўзгадвае кінуты Дарвіным нашчадкам пачатковы вобраз эвалюцыйнай хады) знаходзіць сапраўднага майстра слова ці апавядальніка, але той адмаўляецца ад месца на караблі ў будучыню і саступае яго Рутцы, непаўнагадовай дзяўчыне, таленавітай, трохі звар'яцелай, але таксама пісьменніцы. Шлях у будучыню, такім чынам, адчынены для маладога звар'яцелага пакалення аўтараў.

Але гэта толькі фабула рамана, якая раскрываецца не адразу. Нечаканасць фіналу, паступовае, праз яркія вобразы, раскрыццё сэнсаў – адна з самых моцных рысаў творчасці А. Бахарэвіча, майстра нарацыі. Трэба зазначыць дэтэктыўны жанравы элемент твора, з забойствам, пераапрапаннем. Чытач заінтрыгаваны і увесь час імкнецца распутаць сімвалічныя і сюжэтныя коды рамана. Да таго ж змест твора кранае філасофскія пытанні гісторыі, жыцця чалавека і мастацтва. Тут спалучаюцца захапляльны сюжэт, красамоўны стыль і глыбокія думкі. Менавіта размова пра сэнс літаратурнай творчасці, яе прыярытэты, напрамкі, сродкі падаецца нам найбольш значным зместам трыццаці казак і размоў вакол гэтых, так бы мовіць, казачных паданняў, ва ўнутранай дыскусіі герояў рамана. Дзеля гэтай размовы і звярнуўся, на наш погляд, аўтар да традыцыйных літаратурных кампазіцый і жанраў. Каб выказацца на адвечныя пытанні аб мастацтве слова.

Кампазіцыя рамана складаецца з уступа і трыццаці глаў, кожная з якіх уяўляе сабой самастойную гісторыю-казку і выказванні аб ёй пяці герояў: купца, яго жонкі, іх «сына» і двух служак. Купец – вядомы кніжны выдавец, якому вінен грошы аўтар. Яго дамачадцы, жонка і служкі, трапілі сюды таксама як аўтары, кожны з іх мае літаратурны досвед. А маленькі слухач вечаровых казак, меркаванне якога заўжды лічыцца галоўным, напрыканцы рамана абарочвацца рыцарам з будучыні. Хто выконвае ролю крытыкі? Па-першае, усе яны – заўзятая чытачы. Гэта – першая ўмова. Той, хто не чытае кніг, будзе пакараны і закрыты ў падвале дома (гісторыя са Сцурам).

Па-другое, пяцёра слухачоў выглядаюць як мадэль літаратурнага працэса. Сярод іх ёсць выдавец, крытыкі, пісьменнікі, чытачы. Такім чынам, са старонак рамана нам падаецца рыначная ацэнка, водгукі чытачоў, прафесійная і пісьменніцкая крытыка. Трэба да гэтага даплюсаваць і самакрытыку аўтара, рэфлексіі якога складаюць стрыжань аповеду. Ён – той, хто завязаў гэтую інтрыгу, той, хто вымушаны яе вырашаць, той, каго падазраюць у забойстве аднаго са служак, той, хто даследуе сапраўдную прычыну яго затрымання ў гэтым доме. Нарэшце, менавіта ён вырашае канец рамана аповеду – адмаўляецца ад выратавальнага палёту ў будучыню. Апавядальнік – не проста галоўны герой рамана. Ён – аўтар трыццаці ўнутраных гісторый, наратар асабістай гісторыі і аўтар усяго рамана. Трохгаловы змей ці той самы казачны герой, смерць якога з’яўляецца мэтай ініцыяцыі маладзёнаў у фальклорным апаведзе для далейшага шчаслівага жыцця – гэта сам пісьменнік у сучасным рамане казак. А яго трымаюць тут за клоўна, які павінен забяўляць кожны вечар сям’ю багатага чалавека: «Я, жывая істота, якая мела нахабства сказаць "не" настойліваму Ною з чужога каўчэга.

Я, Аўтар. Я, вінавайца. ... Я, апошняя надзея і вера, ім і сабе. ...

Вітаю вас, панове. Вось і я.

Чалавек у клоўнскім пінжаку» [4, с. 498].

Нездарма менавіта гэтымі словамі заканчваецца раман. Літаратура працягвае жыццё цывілізацыі ў часе, яна – апошняя выспа духоўнасці ці асноў гуманітарнай культуры. І літаратура сёння існуе для забавы, каб бавіць час, «каб не было так нудна жыць» [4, с. 438]. Паміраць дзеля літаратуры ці ў яе плыні ўжо не прынята. Тып экзістэнцыйнага пісьменніка знік. Застаўся пісьменнік сам-насам са сваёй творчай біяграфіяй, з якой літаратуразнаўцы, крытыкі і палітыкі робяць свае канцэпцыі і ідэалогемы: «Гісторыі, гісторыі, гісторыі... Гісторыі няголенага казачніка, аддзеньне якога ўжо ніхто ня праў, жаданьні якога ўжо нікому не былі цікавыя, бо казачніка прызналі шчасліўцам. Міма ягонай волі – слабай і п’янай, ня здольнай больш ні абараніць, ні выказацца. Я сам пераўтварыўся ў гісторыю, голую гісторыю на нечым працоўным сталі» [4, с. 479].

На думку маленькага рыцара, галоўная якасць пісьменніцкага таленту – уменне прыдумляць гісторыю, а не актуалізаваць рэальнасць. У аснове творчасці ляжыць фантазія, а не злабадзённасць ці грамадскае значэнне тэмы. Нездарма словы-заклікі да актуальнасці дадзены ў рамане самаму дрэннаму герою – таму самаму п’яніцы Сцуру, які не чытае кніг. Менавіта ён называе творцу дармаедам, пры гэтым рыгарычна гаворыць: «Проста спытаў, чаму вам пляваць на людзей. Чаму замест таго, каб пісаць пра іх боль і патрэбы, пра іх прагу да справядлівасці, пра іх права верыць і спадзявацца, пра іх жаданьне шчасця – вы расказваеце нам байкі пра нейкія неісныя выспы і нейкіх пастухоў!» [4, с. 440].

Літаратура – не палітычная, не журналісцкая дзейнасць, яна – мастацтва, эстэтычная дзейнасць. І інтэлектуальная суполка твора паўстае на абарону свабоды

творчасці і стыля. Сам аўтар настойвае на першаснасці эстэтычнай прыгажосці, на стылістычнай дасканаласці твора: «Галоўная каштоўнасць гісторыі – яе прыгажосць. Суплёт добрага сюжэту і тонкага стылю, абранага, каб раскрыць тэму. І аўтары пішуць, чытачы чытаюць, а слухачы слухаюць для таго, каб адчуць халадок у хрыбце – халадок ад прыгажосці такога суплёту. ... Я хацеў толькі падзяліцца прыгажосцю. Добрая гісторыя дае ўдзячнаму чытачу ўсё: і шляхецкую забаву, і нагоду для думак, і асалоду ад музычнай гармоніі, і смак добрага стылю. Што яшчэ можа зрабіць аўтар? Усё, што ад яго можна патрабаваць – гэта добрыя тэксты» [4, с. 305].

З аднаго боку, герой адмаўляецца выконваць загад Сцура, а з другога боку, аўтар выдае «Апошнюю кнігу пана А.» менавіта пад час пандэміі, на пачатку лета 2020 г., калі свет перажыў першую хвалю каранавіруса і чакае другую. Гульні аўтара-постмадэрніста?! Да таго ж, складаныя адносіны мастацтва і рэальнасці. Мы памятаем, як яшчэ зусім нядаўна праблема стылю вырашалася вельмі проста – вартымі абвяшчаліся толькі рэалістычныя, дакладней – соцрэалістычныя творы. Напрыканцы XX стагоддзя вартасць соцрэалізму змянілася на прызнанне эстэтычнай першаснасці літаратуры нон-фікшн. Але ці мае права на мастацкую прыналежнасць такая літаратура? Дастаткова ўспомніць, якая дыскусія ў крытыкаў адбывалася зусім нядаўна вакол нобелеўскай прэміі дакументальна-мастацкаму цыклу твораў! «Вы, пане казачніку, выказалі тое, што я даўно спрабую асэнсаваць, чытаючы нон-фікшн-кнігі пра нашае мінулае», – гаворыць адна з гераінь рамана. «Кожная з гэтых кніг заяўляе, што кажа праўду пра тыя часы. Але каб прыняць праўду, мы маем патрэбу ў выдумцы. Безь яе тэксты сухія, як восеньскія лісты» [4, с. 303].

Рэалістычнасць як метад літаратурнай творчасці аспрэчваецца ў рамане А. Бахарэвіча. У сучаснасці галоўным патрабаваннем для якасці твора стала ўменне прыдумляць гісторыі, што значыць не толькі фантазіраваць, але і афармляць свае выдуманых дзеянні па пэўных кампазіцыйных правілах, закладзеных яшчэ Арыстоцелем, з перыпетыямі і катарсісам. І арыстоцелеўскія тэрміны прыхаваны крытыкамі-героямі твораў А. Бахарэвіча за словамі «нечаканасць», «змена інтанацыі», «вусьцішнасць».

Пісьменнік гаворыць аб не прамым адлюстраванні рэальнасці ў творы або аб эстэтычна асэнсаванай рэальнасці. Менавіта такое літаратурнае абагульненне назіранняў над жыццём і надае глыбіню твору, што прэтэндуе на філасофію ці прадбачанне, якой валодалі класікі, таму праз іх творы мы ведаем аб сённяшнім жыцці і эпідэміі: «Канец сьвету, кажаце? ... Чума. Халера. Гішпанка. СНІД. Каранавірус. Пра іх навалы напісана ў старых кнігах. Хоць мне ўсяго сорок пяць, усё гэта я ўжо перажываў разам з чалавецтвам, дзякуючы напісанаму старымі майстрамі» [4, с. 496]. Толькі па-сапраўднаму мастацкая літаратура, у якой закладзены досвед назірання, вобразнага абагульнення, здольная да прадбачэння ці шматведання, далучаецца да боскага бачання свету: «...прыгожае пісьменства здольнае на цуды. Здараецца, што яно апярэджвае жыццё – а яшчэ здараецца, што яно спасьцігае

таямніцы, нават калі ты не жадаеш нічога спасьцігаць» [4, с. 319]. Такая літаратура спатрэбіцца будучаму пакаленню.

ЛІТАРАТУРА

1. Моль, А. Социодинамика культуры / А. Моль; пер. с фр.; предисл. Б.В. Бирюкова. – М. : Издательство ЛКИ, 2008. – 416 с.
2. Смутькевич, А.А. «Кентерберийские рассказы» Джеффри Чосера в контексте европейской новеллистической традиции XIV века : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.03 / Белорус. гос. ун-т ; А.А. Смутькевич. – Минск: 2016. – 26 с.
3. Горных, А.А. Формализм. От структуры к тексту и за его пределы / А.А. Горных. – Минск : Логвинов, 2003. – 311с.
4. Бахарэвіч, А. Апошняя кніга пана А. / А. Бахарэвіч. – Прага – Мінск : VesnaVasko : А.М. Янушкевіч, 2020. – 500 с.

ЛИТЕРАТУРА КАК ГЕРОЙ РОМАНОВ О. БАХАРЕВИЧА «СОБАКИ ЕВРОПЫ» И «ПОСЛЕДНЯЯ КНИГА ПАНА А.»

Н.Б. ЛЫСОВА

Рассматриваются образные интерпретации литературного процесса в современной белорусской прозе на примере последних произведений Ольгерда Бахаревича, романы которого определяются как концептуальные тексты новой литературы. Утверждается, что в романах дискутируется проблема художественности реалистической прозы, обсуждаются вопросы зависимости авторов от читателей, издателей, критиков, изображаются новые роли писателя в культуре, а также вырисовываются очертания искусства слова или литературы будущего. Однако базовые корни литературного творчества современный автор оставляет за экзистенциальными творческими качествами самого писателя, тем самым продолжая традицию классического понимания гения художественного слова.

Ключевые слова: *нарратив, концептуализм, гуманитарная цивилизация, эсхатологическая тема, полифонический роман, реализм, литература нон-фикшн.*

LITERATURE AS A HERO OF THE NOVELS BY A. BAKHAREVICH DOGS OF EUROPE AND THE LAST BOOK OF PAN A.

N. LYSOVA

Imaginative interpretations of the literary process in modern Belarusian prose are considered on the example of the latest books Alherd Bakharevich, whose novels are defined as conceptual texts of new literature. It is stated that the novels discuss

the problem of the artistry of realistic prose, discuss the dependence of authors on readers, publishers, and critics, depict new roles of the writer in culture, and outline the art of words or literature of the future. However, the modern author leaves the basic roots of literary creativity behind the existential creative qualities of the writer himself, thus continuing the tradition of the classical understanding of the genius of the artistic word.

Keywords: *narrative, conceptualism, humanitarian civilization, eschatological theme, polyphonic novel, realism, non-fiction literature.*

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
«ПОЛОЦКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

**МИРОВАЯ ЛИТЕРАТУРА В СТАНОВЛЕНИИ:
ПЕРЕКРЕСТКИ – КОНТАКТЫ – ПОСРЕДНИКИ**

Электронный сборник материалов
международной научной конференции

(Полоцк, 15–16 октября 2020 г.)

Текстовое электронное издание

Новополоцк
Полоцкий государственный университет
2021

1 – дополнительный экран – сведения об издании
УДК 82.0(100)(063)
ББК 83.0(0)я431

Рекомендован к изданию методической комиссией гуманитарного факультета
Полоцкого государственного университета (протокол № 5 от 24.05.2021 г.)

РЕЦЕНЗЕНТ:

д-р філал. навук, праф., праф. кафедры гісторыі беларускай літаратуры філалагічнага
факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Л. Д. СІНЬКОВА

Ответственный за выпуск:

Е. В. Лушневская

МИРОВАЯ ЛИТЕРАТУРА В СТАНОВЛЕНИИ: ПЕРЕКРЕСТКИ – КОНТАКТЫ – ПОСРЕДНИКИ

[Электронный ресурс] : электрон. сб. материалов Междунар. науч. конф., Полоцк,
15–16 октября 2020 г. / Полоц. гос. ун-т ; отв. за вып.: Е. В. Лушневская. – Новополоцк :
Полоц. гос. ун-т, 2021. – 1 электрон. опт. диск (CD-R).

ISBN 978-985-531-774-7.

В сборник вошли научные статьи, позволяющие представить проблематику изучения истории литературы на более широком контекстуальном уровне. Актуальность тематики международной научной конференции «Мировая литература в становлении: перекрестки – контакты – посредники» подчеркивается необходимостью осмысления стремительной интеграции гуманитарных наук за последние десятилетия, приводящей зачастую не столько к положительным результатам, сколько к произвольному и неоправданному заимствованию терминологического аппарата из самых разных наук.

Предназначена исследователям, преподавателям, аспирантам филологического профиля.

Сборник включен в Государственный регистр информационного ресурса.

Регистрационное свидетельство № 3172126562 от 09.09.2021.

Сборник входит в Российский индекс научного цитирования.

211400, ул. Стрелецкая, 4, г. Полоцк, Витебская обл., Республика Беларусь

тел. 8 (0214) 42-87-03

e-mail: k.lushneuskaya@psu.by

№ госрегистрации 3172126562

ISBN 978-985-531-774-7

©Полоцкий государственный университет, 2021

2 – дополнительный титульный экран – производственно-технические сведения

Для создания текстового электронного издания «Мировая литература в становлении: перекрестки – контакты – посредники» использованы текстовый процессор Microsoft Word и программа Adobe Acrobat XI Pro для создания и просмотра электронных публикаций в формате PDF.

**МИРОВАЯ ЛИТЕРАТУРА В СТАНОВЛЕНИИ:
ПЕРЕКРЕСТКИ – КОНТАКТЫ – ПОСРЕДНИКИ**

Электронный сборник материалов
международной научной конференции
(Полоцк, 15–16 октября 2020 г.)

Техническое редактирование и верстка *С. Е. Рясовой*.
Компьютерный дизайн *М. С. Мухоморовой*.

Подписано к использованию 27.10.2021.
Объем издания: 2 Мб. Тираж 3 диска. Заказ 715.

Издатель и полиграфическое исполнение:
учреждение образования «Полоцкий государственный университет».

Свидетельство о государственной регистрации
издателя, изготовителя, распространителя печатных изданий
№ 1/305 от 22.04.2014.

ЛП № 02330/278 от 08.05.2014.

211440, ул. Блохина, 29,
г. Новополоцк,
Тел. 8 (0214) 59-95-41, 59-95-44
<http://www.psu.by>